Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (drugo prošireno vijeće)

25. rujna 2024.*

„Unutarnje tržište – Zastupanje pred EUIPO-om – Upis na popis ovlaštenih zastupnika – Odbijanje zahtjeva – Podnositelj zahtjeva koji nije državljanin države članice EGP-a – Izuzeće od uvjeta državljanstva – Članak 120. stavak 4. točka (b) Uredbe (EU) 2017/1001 – Pojam visokokvalificiranog stručnjaka – Načelo pravne sigurnosti – Pravo na saslušanje – Izmjena – Nenadležnost Općeg suda”

U predmetu T-727/20 RENV,

Nigar Kirimova, sa stalnom adresom u Münchenu (Njemačka), koju zastupaju A. Parassina i A. García López, odvjetnici,

tužiteljica,

protiv

Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO), koji zastupa A. Söder, u svojstvu agenta,

tuženika,

OPĆI SUD (drugo prošireno vijeće),

u sastavu: A. Marcoulli (izvjestiteljica), predsjednica, V. Tomljenović, R. Norkus, W. Valasidis i L. Spangsberg Grønfeldt, suci,

tajnik: I. Kurme, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir rješenje od 21. travnja 2023., Kirimova/EUIPO (C-306/22 P, neobjavljeno, EU:C:2023:338),

nakon rasprave održane 23. veljače 2024.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: engleski

Presudu

1 Svojom tužbom na temelju članka 263. UFEU-a tužiteljica, Nigar Kirimova, zahtijeva poništenje Odluke br. ER 93419-2020 izvršnog direktora Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) od 30. rujna 2020. o zahtjevu za izuzeće koji je podnijela na temelju članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije (SL 2017., L 154, str. 1.) (u daljnjem tekstu: pobijana odluka).

Okolnosti spora

2 Tužiteljica je 10. listopada 2019. EUIPO-u podnijela zahtjev za upis na popis ovlaštenih zastupnika pri tom uredu u skladu s člankom 120. Uredbe 2017/1001. S obzirom na to da je državljanka Republike Azerbajdžana, istodobno je na temelju stavka 4. točke (b) istog članka zatražila izuzeće od zahtjeva da mora biti državljanin jedne od država članica Europskoga gospodarskog prostora (EGP), kako je naveden u članku 120. stavku 2. točki (a) navedene uredbe.

3 Dopisom od 30. siječnja 2020. EUIPO je obavijestio tužiteljicu da je njezin zahtjev za izuzeće nedopušten.

4 Dopisima od 9. i 13. ožujka 2020., čiji je sadržaj u biti istovjetan, tužiteljica je podnijela očitovanja kao odgovor na EUIPO-ov dopis od 30. siječnja 2020.

5 Izvršni direktor EUIPO-a odbio je 30. rujna 2020. pobijanom odlukom tužiteljičin zahtjev za izuzeće.

Zahtjevi stranaka

6 Tužiteljica u bitnom od Općeg suda zahtijeva da:

– poništi pobijanu odluku;

– naloži EUIPO-u da joj odobri izuzeće od zahtjeva u pogledu državljanstva;

– naloži EUIPO-u da je upiše na popis ovlaštenih zastupnika;

– naloži EUIPO-u snošenje troškova.

7 EUIPO od Općeg suda zahtijeva da:

– odbije tužbu kao neosnovanu,

– naloži tužiteljici snošenje troškova.

Pravo

Drugi i treći dio tužiteljičina tužbenog zahtjeva

8 EUIPO tvrdi da Opći sud nije nadležan za izdavanje naloga institucijama ili tijelima Europske unije te da su drugi i treći dio tužiteljičina tužbenog zahtjeva stoga nedopušteni. EUIPO dodaje da Opći sud nema ovlast izmijeniti pobijanu odluku jer takva ovlast postoji samo kad je riječ o odlukama žalbenih vijeća. Prema EUIPO-ovu stajalištu, primjenjivim zakonodavnim okvirom ne predviđa se mogućnost žalbe pred žalbenim vijećem protiv odluke kao što je pobijana odluka.

9 Tužiteljica uzvraća da od Općeg suda zahtijeva izmjenu pobijane odluke i da Opći sud ima ovlast izmijeniti EUIPO-ove odluke na temelju članka 72. Uredbe 2017/1001, odredbe koja se u ovom slučaju primjenjuje po analogiji, kao u predmetu u kojem je donesena presuda od 13. srpnja 2017., Rosenich/EUIPO (T-527/14, EU:T:2017:487). Slijedom toga, ako Opći sud smatra da pobijanu odluku treba poništiti, trebao bi je izmijeniti. To također proizlazi iz članka 103. Uredbe 2017/1001. Osim toga, izvršni direktor povrijedio je „bitan postupovni zahtjev” time što je tužiteljici odbio mogućnost podnošenja žalbe protiv pobijane odluke žalbenom vijeću EUIPO-a.

10 Drugim i trećim dijelom tužbenog zahtjeva iz tužbe tužiteljica je od Općeg suda zahtijevala da „naloži EUIPO-u” da joj odobri izuzeće od uvjeta državljanstva te da je upiše na popis ovlaštenih zastupnika. U replici i u očitovanjima nakon vraćanja predmeta na ponovno odlučivanje istim dijelovima tužbenog zahtjeva od Općeg je suda zahtijevala da „izmijeni [pobijanu] odluku”, tako što će joj odobriti izuzeće od uvjeta državljanstva te će EUIPO-u naložiti njezino upisivanje na popis ovlaštenih zastupnika. Međutim, čak i neovisno o tome je li tužiteljica time izmijenila doseg navedenih dijelova tužbenog zahtjeva i neovisno o dopuštenosti takve izmjene u ovom slučaju, dovoljno je istaknuti da u obama slučajevima navedene dijelove tužbenog zahtjeva treba odbaciti zbog nenadležnosti Općeg suda za odlučivanje o njima.

11 Kao prvo, u dijelu u kojem treba smatrati da se navedenim dijelovima tužbenog zahtjeva od Općeg suda zahtijeva da EUIPO-u naloži poduzimanje određenih mjera, valja podsjetiti na to da u okviru nadzora zakonitosti na temelju članka 263. UFEU-a Opći sud nije nadležan za izdavanje naloga protiv institucija, tijela, ureda i agencija Unije, čak i ako se oni odnose na načine izvršenja njegovih presuda (vidjeti rješenje od 26. listopada 1995., Pevasa i Inpesca/Komisija, C-199/94 P i C-200/94 P, EU:C:1995:360, t. 24. i navedenu sudsku praksu). Na temelju članka 266. UFEU-a, kada je akt poništen, institucija, tijelo, ured ili agencija koja je donijela taj akt dužna je poduzeti potrebne mjere kako bi postupila u skladu s presudom.

12 Kao drugo, u dijelu u kojem treba smatrati da se navedenim dijelovima tužbenog zahtjeva od Općeg suda zahtijeva izmjena pobijane odluke, valja istaknuti da Opći sud nije nadležan za izmjenu odluke izvršnog direktora, poput odluke koju je on donio na temelju članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe 2017/1001.

13 Naime, točno je da se člankom 72. stavkom 3. Uredbe 2017/1001 predviđa da je „Opći sud nadležan […] za poništavanje ili izmjenu osporene odluke”. Međutim, valja utvrditi da se navedena odredba odnosi samo na žalbe usmjerene protiv odluka žalbenih vijeća, a ne na one usmjerene protiv odluka izvršnog direktora. Takvo tumačenje proizlazi iz teksta članka 72. navedene uredbe, koji se, na temelju njegova stavka 1., odnosi samo na „odluk[e] žalbenih vijeća u vezi sa žalbama”, kao i iz strukture poglavlja VII. (članci 66. do 73.) te uredbe, koje se odnosi

samo na žalbene postupke pred žalbenim vijećima i ishod tih postupaka. Stoga se članak 72. stavak 3. navedene uredbe ne može tumačiti na način da Općem sudu dodjeljuje nadležnost izmjene odluke izvršnog direktora.

14 Tužiteljičini argumenti koji se temelje na presudi od 13. srpnja 2017., Rosenich/EUIPO (T-527/14, EU:T:2017:487) i članku 103. stavku 1. prvoj rečenici Uredbe 2017/1001 ne mogu dovesti do drukčijeg tumačenja.

15 S jedne strane, predmet u kojem je donesena presuda od 13. srpnja 2017., Rosenich/EUIPO (T-527/14, EU:T:2017:487) odnosio se na tužbu za poništenje usmjerenu protiv odluke žalbenog vijeća o odbijanju upisa fizičke osobe na popis ovlaštenih zastupnika zbog toga što nije ispunjavala zahtjev predviđen člankom 93. stavkom 2. točkom (b) Uredbe Vijeća (EZ) br. 207/2009 od 26. veljače 2009. o žigu Europske unije (SL 2009., L 78, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 226.) (koji je postao članak 120. stavak 2. točka (b) Uredbe 2017/1001). Nasuprot tomu, ovaj se predmet odnosi na tužbu za poništenje usmjerenu protiv odluke izvršnog direktora kojom se tužiteljici odbija odobrenje izuzeća od zahtjeva predviđenog u članku 120. stavku 2. točki (a) Uredbe 2017/1001 na temelju stavka 4. točke (b) istog članka, kojim se izvršnom direktoru izričito dodjeljuje ovlast donošenja takve odluke. Stoga je odluka koju je izmijenio Opći sud u predmetu na koji se tužiteljica poziva bila odluka žalbenog vijeća, dok je pobijana odluka odluka izvršnog direktora, što potvrđuje tumačenje iz točke 13. ove presude.

16 Osim toga, suprotno onomu što tvrdi tužiteljica, ona nije imala mogućnost žalbenom vijeću podnijeti žalbu protiv pobijane odluke. Naime, u skladu s člankom 66. stavkom 1. Uredbe 2017/1001, u vezi s člankom 159. točkama (a) do (d) i (f) iste uredbe, žalba se žalbenom vijeću može podnijeti samo protiv odluka ispitivačâ, odjelâ za prigovore, odjela zaduženog za registar, odjelâ za poništaje i, prema potrebi, svake druge osobe ili jedinice koju imenuje izvršni direktor u tu svrhu. Isto tako, u skladu s člankom 165. stavkom 1. te uredbe, u vezi s njezinim člancima 160. do 164., žalbena vijeća nadležna su za odlučivanje o žalbama protiv odluka ispitivačâ, odjelâ za prigovore, odjela zaduženog za registar, odjelâ za poništaje i, prema potrebi, svakog službenika ili jedinice koju je u tu svrhu imenovao izvršni direktor. Iz tih odredbi stoga proizlazi da se protiv odluka izvršnog direktora ne može podnijeti žalba žalbenim vijećima i da žalbena vijeća nisu nadležna za odlučivanje o žalbama podnesenima protiv takvih odluka. Tom utvrđenju ne proturječe okolnosti predmeta u kojem je donesena presuda od 13. srpnja 2017., Rosenich/EUIPO (T-527/14, EU:T:2017:487), s obzirom na to da se u tom predmetu odluka žalbenog vijeća koja se osporavala pred Općim sudom nije odnosila na žalbu protiv odluke izvršnog direktora, nego, kao što to proizlazi iz točke 14. navedene presude, na žalbu protiv odluke „direktora Glavnog odjela ‚Podrška osnovnoj djelatnosti' EUIPO-a, postupajući u svojstvu člana Odjela za upravljanje žigovima, dizajn i pravne poslove".

17 S druge strane, člankom 103. Uredbe 2017/1001 uređuje se opoziv EUIPO-ovih odluka te se u njegovu stavku 1. prvoj rečenici predviđa da, „[a]ko [EUIPO] izvrši upis u registar ili donese odluku koja sadrži očitu pogrešku koja se može pripisati [EUIPO-u], on osigurava brisanje upisa iz registra ili opoziv odluke". Valja utvrditi da se navedena odredba ne odnosi na ovlast Općeg suda za izmjenu i stoga mu ne može dodijeliti nadležnost za izmjenu odluke izvršnog direktora.

18 Stoga drugi i treći dio tužiteljičina tužbenog zahtjeva treba odbaciti zbog nenadležnosti Općeg suda za odlučivanje o njima.

Meritum

19 U potporu tužbi tužiteljica ističe pet tužbenih razloga, od kojih se prvi temelji na povredi načela pravne sigurnosti, drugi na povredi članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe 2017/1001, treći na povredi načela dobre uprave, četvrti na povredi prava na saslušanje, a peti na pogrešci u ocjeni dokaza.

20 U ovom slučaju Opći sud smatra svrsishodnim započeti ispitivanjem drugog tužbenog razloga.

Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe 2017/1001

21 Tužiteljica u biti tvrdi da je izvršni direktor povrijedio članak 120. stavak 4. točku (b) Uredbe 2017/1001 time što je u pobijanoj odluci pogrešno protumačio i primijenio navedenu odredbu. Prije svega, zahtjevom koji se odnosi na nužnost stručnog iskustva u državi članici ovlaštenja krše se temeljna načela Unije. Nadalje, takav bi zahtjev bio diskriminatoran i nerazuman s obzirom na cilj odredbe jer iskustvo stečeno u različitim državama članicama mora imati istu vrijednost. Naposljetku, pristup izvršnog direktora lišio bi članak 120. stavak 2. točku (c) navedene uredbe njegove biti jer se njegovim drugim dijelom predviđa mogućnost dobivanja ovlaštenja bez radnog iskustva.

22 EUIPO prije svega odgovara kako činjenica da je netko kvalificiran u smislu članka 120. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001 ne znači da je „visokokvalificiran” u smislu članka 120. stavka 4. točke (b) te uredbe. Nadalje, prema EUIPO-ovu mišljenju, zahtjev stručnog iskustva u državi članici ovlaštenja ne ograničava slobodno pružanje usluga, s obzirom na to da podnositelj zahtjeva ne treba raditi na tom državnom području, nego se temeljiti na svojem nacionalnom ovlaštenju, u smislu članka 120. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001. Međutim, tužiteljica u ovom slučaju nije dokazala da se temelji na svojem irskom ovlaštenju niti da se njime koristila. Osim toga, prema EUIPO-ovu mišljenju, s obzirom na to da pravila za stjecanje ovlaštenja za zastupanje nisu ujednačena unutar EGP-a, pristup izvršnog direktora omogućuje da se osigura visoka kvalificiranost podnositeljâ zahtjeva. Naposljetku, u svakom slučaju, čak i da je pristup izvršnog direktora bio pogrešan, u ovom slučaju nije dokazano nikakvo stručno iskustvo kako bi se dokazala visoka kvalificiranost.

23 U dijelu u kojem se ovim tužbenim razlogom postavlja pitanje je li izvršni direktor povrijedio članak 120. stavak 4. točku (b) Uredbe 2017/1001, valja započeti podsjećanjem na to da se ta odredba nalazi u poglavlju IX. navedene uredbe, koje sadržava odredbe o „postupku”, te, konkretnije, u njezinu odjeljku 4., koji se odnosi na „zastupanje”.

24 U tom pogledu, u skladu s člankom 120. stavkom 1. točkama (a) i (b) Uredbe 2017/1001, fizičke ili pravne osobe u postupcima pred Uredom može zastupati samo odvjetnik koji je kvalificiran ili ovlašteni zastupnici upisani na popis koji vodi EUIPO.

25 Uvjeti upisa na popis ovlaštenih zastupnika koji vodi EUIPO utvrđeni su u stavku 2. točkama (a), (b) i (c) istog članka. Riječ je o trima kumulativnim zahtjevima. Tako može biti upisana svaka fizička osoba koja je, kao prvo, državljanin države članice EGP-a (u daljnjem tekstu: zahtjev državljanstva), kao drugo, ima mjesto poslovanja ili mjesto zaposlenja u EGP-u (u daljnjem tekstu: zahtjev domicila) te, kao treće, ima pravo zastupati fizičke ili pravne osobe u području žigova pred Uredom Beneluksa za intelektualno vlasništvo ili pred središnjim uredom za industrijsko vlasništvo države članice EGP-a (u daljnjem tekstu: zahtjev ovlaštenja).

26 Stavak 4. istog članka predviđa da izvršni direktor EUIPO-a može odobriti izuzeće od prvog i trećeg od navedenih zahtjeva. Kad je, konkretno, riječ o zahtjevu državljanstva, člankom 120. stavkom 4. točkom (b) Uredbe 2017/1001, odredbe na čiju se povredu tužiteljica poziva u ovom slučaju, predviđa se da izvršni direktor „može odobriti" izuzeće „u slučaju visokokvalificiranih stručnjaka", pod uvjetom da su ispunjena druga dva zahtjeva. Osim toga, kad je riječ o zahtjevu ovlaštenja, kada se njime zahtijeva „radno iskustvo od najmanje pet godina", izvršni direktor, na temelju članka 120. stavka 4. točke (a) navedene uredbe, može odobriti izuzeće od tog radnog iskustva „ako podnositelj zahtjeva podnese dokaz da je potrebnu kvalifikaciju stekao na drugi način".

27 Stoga valja utvrditi zahtijeva li, kao što je to utvrdio izvršni direktor u točki 21. pobijane odluke, priznavanje statusa „visokokvalificiranog stručnjaka", predviđenog člankom 120. stavkom 4. točkom (b) Uredbe 2017/1001, znatno stručno iskustvo u državi članici ovlaštenja.

28 U tom pogledu najprije valja istaknuti da ni Uredba 2017/1001, ni Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/625 od 5. ožujka 2018. o dopuni Uredbe 2017/1001 i o stavljanju izvan snage Delegirane uredbe (EU) 2017/1430 (SL 2018., L 104, str. 1.), ni Provedbena uredba Komisije (EU) 2018/626 od 5. ožujka 2018. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe 2017/1001 i o stavljanju izvan snage Provedbene uredbe (EU) 2017/1431 (SL 2018., L 104, str. 37.) ne definiraju pojam „visokokvalificirani stručnjak". Osim toga, definicija navedenog pojma nije se nalazila ni u prethodnoj Uredbi br. 207/2009, u čiji je članak 93. stavak 4. točku (b) taj pojam uveden člankom 1. točkom 87. podtočkom (b) Uredbe (EU) 2015/2424 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 207/2009 o žigu Zajednice i Uredbe Komisije (EZ) br. 2868/95, o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 40/94 o žigu Zajednice te o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 2869/95 o pristojbama koje se plaćaju Uredu za usklađivanje na unutarnjem tržištu (žigovi i dizajni) (SL 2015., L 341, str. 21. i ispravci SL 2016., L 71, str. 322., SL 2016., L 110, str. 4. i SL 2016., L 267, str. 1.).

29 U takvoj situaciji prilikom tumačenja pojma prava Unije valja uzeti u obzir ne samo tekst odredbe u kojoj se nalazi nego i kontekst u kojem se nalazi te ciljeve propisa kojeg je dio (presuda od 24. studenoga 2011., Circul Globus Bucureeti, C-283/10, EU:C:2011:772, t. 32.).

30 Kad je riječ o tekstu i kontekstu predmetne odredbe, s jedne strane, valja istaknuti da se pojam „visokokvalificirani stručnjak" sastoji od triju dijelova. U uobičajenom smislu tih riječi, imenica „stručnjak" označava vještu ili u čemu specijaliziranu osobu, pridjev „kvalificirani" znači da ta osoba ima kvalitete, sposobnosti, vještine ili znanja kako bi što učinila, a prilog „visoko" označava osobito visok stupanj te kvalifikacije. Stoga se čini da se navedeni pojam, promatran u cjelini, odnosi na specijalista koji ima osobito visoke kvalitete, sposobnosti, vještine ili znanja, i to u ovom slučaju, uzimajući u obzir kontekst u kojem se nalazi, u području žigova.

31 Stoga, s tekstualnog gledišta, pojam „visokokvalificirani stručnjak" kao takav ne podrazumijeva ograničenje kad je riječ o načinima na koje specijalist o kojem je riječ stječe kvalitete, sposobnosti, vještine ili znanja u području žigova, osobito s obzirom na određeno mjesto ili određenu vrstu djelatnosti.

32 S druge strane, u navedenoj se odredbi naznačuje da druga dva zahtjeva predviđena u članku 120. stavku 2. točkama (b) i (c) Uredbe 2017/1001, odnosno zahtjev domicila i zahtjev ovlaštenja, u svakom slučaju moraju biti ispunjena kako bi se moglo odobriti izuzeće od zahtjeva državljanstva. Tim se pojašnjenjem u predmetnoj odredbi stoga naglašava ne samo kumulativnost triju zahtjeva predviđenih u članku 120. stavku 2. Uredbe 2017/1001 nego i njihova autonomnost.

33 Naime, zahtjev ovlaštenja, u skladu s pravilima predviđenima u članku 120. stavku 2. točki (c) Uredbe 2017/1001, moraju ispunjavati i fizičke osobe koje su državljani države članice EGP-a te stoga ispunjavaju zahtjev državljanstva kao i fizičke osobe koje nisu državljani države članice EGP-a te zahtijevaju izuzeće od zahtjeva državljanstva na temelju svojeg statusa „visokokvalificiranog stručnjaka”.

34 Stoga iz teksta predmetne odredbe i konteksta u kojem se nalazi proizlazi da je status „visokokvalificiranog stručnjaka” neovisan i dodatan u odnosu na zahtjev ovlaštenja te da nije povezan s uvjetima koji se zahtijevaju za ispunjenje navedenog zahtjeva (ili za dobivanje izuzeća u vezi s navedenim zahtjevom) ni, konkretnije, s državom članicom u kojoj je navedeno ovlaštenje stečeno u skladu s njezinim nacionalnim propisom. Stoga osobito visoke kvalitete, sposobnosti, vještine ili znanja u području žigova kojima se može dokazati status „visokokvalificiranog stručnjaka” može steći osoba koja nije državljanin EGP-a, kako u državi članici EGP-a tako i u trećoj zemlji, prije ili nakon stjecanja nacionalnog ovlaštenja u EGP-u u smislu članka 120. stavka 2. točke (c) Uredbe 2017/1001.

35 Kad je riječ o ciljevima propisa kojeg je predmetna odredba dio, iz uvodne izjave 43. Uredbe 2017/1001 proizlazi da pravila o zastupanju pred EUIPO-om trebaju osigurati neometano, djelotvorno i učinkovito funkcioniranje sustava žiga Europske unije. Isto tako, u uvodnoj izjavi 18. Delegirane uredbe 2018/625 podsjeća se na to da se navedenim pravilima mora osigurati nesmetano i učinkovito funkcioniranje tog sustava.

36 Međutim, ostvarivanje takvih ciljeva u području zastupanja u okviru sustava žiga Europske unije ne pretpostavlja da se status „visokokvalificiranog stručnjaka” uvjetuje određenim stručnim iskustvom u određenoj državi članici ili povezanim s određenom državom članicom.

37 Naprotiv, s gledišta ciljeva koji se nastoje postići pravilima u području zastupanja, proizlazi da je nebitno to što su osobito visoke kvalitete, sposobnosti, vještine ili znanja specijalista koji zahtijeva izuzeće stečeni u određenoj državi članici, a ne u drugoj državi članici, pa čak i u trećoj zemlji, s obzirom na to da podnositelj zahtjeva koji nema državljanstvo države članice EGP-a u svakom slučaju mora ispunjavati i zahtjeve domicila i ovlaštenja, koji pak zahtijevaju vezu s državom članicom EGP-a.

38 Iz navedenog proizlazi da zahtjev koji se odnosi na nužnost stručnog iskustva u državi članici ovlaštenja koji je izvršni direktor primijenio u pobijanoj odluci proizlazi iz preuskog i pogrešnog tumačenja pojma „visokokvalificirani stručnjak” u smislu članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe 2017/1001, uspostavljajući nužnu povezanost između tog pojma i zemlje ovlaštenja u smislu članka 120. stavka 2. točke (c) te uredbe. Takvo tumačenje nije u skladu s dosegom navedenog pojma, kako proizlazi iz njegova teksta, konteksta i ciljeva. Naime, na temelju nijednog od tih kriterija tumačenja ne može se zaključiti da status „visokokvalificiranog stručnjaka” kao nužan uvjet zahtijeva stručno iskustvo, štoviše, znatno, u državi članici ovlaštenja.

39 Prema tome, s obzirom na to da je izvršni direktor povrijedio članak 120. stavak 4. točku (b) Uredbe 2017/1001 time što je pojam „visokokvalificirani stručnjak” protumačio preusko i pogrešno, drugi tužbeni razlog valja prihvatiti.

40 Međutim, valja istaknuti da se, kao što to EUIPO ističe pred Općim sudom, pobijana odluka ne temelji samo na navodnom nepostojanju stručnog iskustva u državi članici ovlaštenja, navedenom u točki 21. navedene odluke. Naime, kao što to proizlazi iz točaka 20. i 22. te odluke, ona se također temelji na navodnoj općenito preniskoj razini dokaza koje je podnijela tužiteljica,

na temelju kojih se ne može smatrati da je ona bila „visoko” kvalificirani stručnjak, iako je izvršni direktor priznao da je bila kvalificirani stručnjak. Pobijana odluka stoga se u biti temelji na dvjema različitim i samostalnim osnovama, koje se odnose, s jedne strane, na mjesto stručnog iskustva i, s druge strane, na dokazanu razinu stručnih kvalifikacija. Iz toga proizlazi da povreda članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe 2017/1001 koju je počinio izvršni direktor u pogledu mjesta stručnog iskustva ne može sama po sebi dovesti do utvrđenja nezakonitosti te odluke u cijelosti jer ta povreda ne utječe na osnovu pobijane odluke koja se odnosi na razinu stručne kvalifikacije.

41 Opći sud stoga smatra svrsishodnim ispitati prvi tužbeni razlog.

Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi načela pravne sigurnosti

42 Tužiteljica tvrdi da je izvršni direktor povrijedio načelo pravne sigurnosti time što je na njezin zahtjev za izuzeće retroaktivno primijenio smjernice za ispitivanje koje se provodi u EUIPO-u iz članka 153. stavka 1. točke (l) Uredbe 2017/1001 (u daljnjem tekstu: EUIPO-ove smjernice) iz 2020., koje nisu bile na snazi u trenutku podnošenja tog zahtjeva. Tužiteljičin odgovor od 9. i 13. ožujka 2020. nije bio novi zahtjev, s obzirom na to da je jedini tužiteljičin zahtjev onaj od 10. listopada 2019. Primjenjive EUIPO-ove smjernice stoga su bile one koje su bile na snazi u trenutku podnošenja tog zahtjeva, odnosno one iz 2017., koje nisu zahtijevale stručno iskustvo u državi članici ovlaštenja. Netočno je tvrditi da EUIPO-ove smjernice iz 2020. sadržavaju samo dodatne pojedinosti u odnosu na one iz 2017. i da njima nije izmijenjeno tumačenje pravnih zahtjeva, s obzirom na to da je izvršni direktor primijenio pristup koji se ne nalazi u propisima.

43 EUIPO odgovara da tužiteljičin odgovor od 9. i 13. ožujka 2020. nije smatrao novim zahtjevom. On ističe da je zahtjev „visokokvalificiranog stručnjaka” „uveden u [Uredbu 2017/1001] posljednjom zakonodavnom izmjenom iz 2017.”, kojom je „zakonodavac stoga uveo stroži kriterij” za odobravanje izuzeća od uvjeta državljanstva u odnosu na Uredbu br. 207/2009, u kojoj se upućuje samo na „posebne okolnosti”. EUIPO-ove smjernice iz 2020. samo predviđaju dodatne pojedinosti i ne mijenjaju pravne zahtjeve. EUIPO navodi da su svi zahtjevi podneseni na temelju Uredbe 2017/1001 ispitivani na isti način. Naposljetku, prema EUIPO-ovu mišljenju, ako je tužiteljica imala sumnje u pogledu dokumenata koje treba dostaviti, trebala mu se obratiti.

– *Uvodne napomene o primjenjivim pravnim načelima*

44 Načelom pravne sigurnosti, koje je dio općih načela prava Unije i čija je posljedica načelo zaštite legitimnih očekivanja, zahtijeva se da su pravna pravila jasna, precizna i predvidljiva u svojim učincima, kako bi se zainteresirane osobe mogle orijentirati u situacijama i pravnim odnosima uređenima pravnim poretkom Unije (presude od 8. prosinca 2011., France Télécom/Komisija, C-81/10 P, EU:C:2011:811, t. 100. i od 9. listopada 2014., Traum, C-492/13, EU:C:2014:2267, t. 28.).

45 Načelo pravne sigurnosti ne zahtijeva da se pravna pravila ne mijenjaju. Stoga se pojedinac ne može pouzdati u potpuno nepostojanje izmjene tih pravila, nego može samo dovesti u pitanje načine primjene takve izmjene (presuda od 7. lipnja 2005., VEMW i dr., C-17/03, EU:C:2005:362, t. 81.).

46 U tom pogledu, kad je, konkretnije, riječ o vremenskom okviru primjene pravnih pravila, u skladu sa sudskom praksom, premda pravna osnova akta i primjenjiva postupovna pravila moraju biti na snazi na dan donošenja tog akta, poštovanje načela o vremenskoj primjeni propisa kao i zahtjevi u

vezi s načelima pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja zahtijevaju da se primijene materijalna pravila na snazi u vrijeme nastanka činjenica o kojima je riječ, iako ta pravila više nisu na snazi na dan kada institucija Unije donosi akt o kojem je riječ (vidjeti u tom smislu presude od 14. lipnja 2016., Komisija/McBride i dr., C-361/14 P, EU:C:2016:434, t. 40. i navedenu sudsku praksu i od 15. ožujka 2018., Deichmann, C-256/16, EU:C:2018:187, t. 76.).

47 Što se tiče EUIPO-ovih smjernica, iz njihova uvodnog dijela proizlazi da je riječ o dokumentu koji je usvojio izvršni direktor i čiji je cilj odražavati EUIPO-ovu praksu u području žigova njezinom kodifikacijom. Iz odluka izvršnog direktora o donošenju EUIPO-ovih smjernica proizlazi da se one donose na temelju članka 157. stavka 4. točke (a) Uredbe 2017/1001, koji izvršnom direktoru daje ovlast da „poduzima sve potrebne mjere za rad [EUIPO-a], uključujući donošenje internih administrativnih uputa i javnih obavijesti”, te u skladu s člankom 153. stavkom 1. točkom (l) iste uredbe, koji izričito predviđa da se „prije donošenja smjernica [EUIPO-a] […] provodi savjetovanje” s Upravljačkim odborom EUIPO-a. Osim toga, navedene odluke objavljuju se u Službenom listu EUIPO-a iz članka 116. stavka 1. točke (b) navedene uredbe i utvrđuju datum stupanja „na snagu” EUIPO-ovih smjernica.

48 Iz sudske prakse proizlazi da EUIPO-ove smjernice, premda nemaju obvezujuću vrijednost, predstavljaju referentni izvor za EUIPO-ovu praksu. Te smjernice predstavljaju kodifikaciju prakse koju je sâm EUIPO odlučio usvojiti, tako da, pod uvjetom da su u skladu s pravnim odredbama višeg ranga, iz njih proizlazi da je EUIPO sam sebi nametnuo granice, s obzirom na to da se mora uskladiti s pravilima koja je sam odredio (vidjeti presudu od 8. lipnja 2022., Muschaweck/EUIPO – Conze (UM), T-293/21, EU:T:2022:345, t. 38. i 39. i navedenu sudsku praksu).

49 U vezi s time valja podsjetiti na to da je Sud, odlučujući o internim mjerama koje je usvojila uprava Unije, već presudio da, iako ih se ne može smatrati „pravnim pravilima” koja bi uprava u svakom slučaju bila dužna poštovati, one ipak utvrđuju indikativna pravila postupanja u vezi s praksom koju treba slijediti, od kojih uprava u konkretnom slučaju ne može odstupiti a da ne pruži obrazloženje u skladu s načelom jednakog postupanja. Time što je donijela takva pravila postupanja i time što je njihovim objavljivanjem najavila da će ih ubuduće primjenjivati na slučajeve na koje se ona odnose, predmetna uprava sama je sebi nametnula granice u izvršavanju svoje diskrecijske ovlasti i ona od tih pravila ne može odstupiti a da to nema za posljedicu, ovisno o slučaju, njezino sankcioniranje zbog povrede općih načela prava, kao što su jednako postupanje ili zaštita legitimnih očekivanja (vidjeti u tom smislu presudu od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 209. i 211.).

50 Iz prethodno navedenog proizlazi da je na izvršnom direktoru da se u slučaju kao što je ovaj uskladi s eventualnim relevantnim pravilima postupanja iz EUIPO-ovih smjernica za primjenu članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe 2017/1001 i da u tu svrhu poštuje načela kojima se uređuje vremenska primjena tih pravila postupanja, u skladu s načelom pravne sigurnosti. Naime, s obzirom na to da pravila postupanja poput onih iz EUIPO-ovih smjernica, premda nisu obvezujuća, mogu doprinijeti osiguravanju transparentnosti, predvidljivosti i pravne sigurnosti EUIPO-ova djelovanja (vidjeti po analogiji presude od 7. ožujka 2002., Italija/Komisija, C-310/99, EU:C:2002:143, t. 52. i od 12. veljače 2014., Beco/Komisija, T-81/12, EU:T:2014:71, t. 70.), ne može se prihvatiti da se one primjenjuju protivno općim načelima prava, kao što je upravo načelo pravne sigurnosti, osobito u pogledu njihove vremenske primjene.

51 Točno je da se, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 49. ove presude, ne može isključiti da u konkretnom slučaju izvršni direktor može odstupiti od navedenih pravila postupanja, pružajući pritom obrazloženje uzimajući u obzir načelo jednakog postupanja. Isto tako, budući da ta pravila postupanja samoograničavaju samo upravu koja ih je donijela, ona u konkretnom slučaju ne mogu spriječiti podnositelja zahtjeva da dokaže status „visokokvalificiranog stručnjaka” na temelju elemenata različitih od onih koji eventualno proizlaze iz prakse izvršnog direktora iznesene u EUIPO-ovim smjernicama.

52 Stoga s obzirom na ta načela valja ispitati je li izvršni direktor u pobijanoj odluci, protivno načelu pravne sigurnosti, s jedne strane, pogrešno utvrdio datum tužiteljičina zahtjeva za izuzeće i, s druge strane, pogrešno na taj zahtjev primijenio EUIPO-ove smjernice koje na taj datum nisu bile na snazi.

– *Primjena na ovaj slučaj*

53 Na prvome mjestu, kad je riječ o datumu na koji je tužiteljica podnijela svoj zahtjev za izuzeće, iz točke 1. pobijane odluke proizlazi da je izvršni direktor smatrao da je tužiteljica potpun zahtjev za izuzeće podnijela 9. ožujka 2020. Konkretno, iz točke 4. pobijane odluke proizlazi da je, prema mišljenju izvršnog direktora, u skladu s EUIPO-ovim dopisom od 30. siječnja 2020., kojim je odgovoreno na zahtjev za izuzeće koji je prvotno podnesen 10. listopada 2019., tužiteljica 9. ožujka 2020. podnijela „novi zahtjev” i da je, slijedom toga, to bio datum podnošenja zahtjeva.

54 Međutim, valja utvrditi da su navedene postupovne naznake iz pobijane odluke djelomično netočne. Naime, iz dokumenata podnesenih Općem sudu proizlazi da je tužiteljica podnijela svoj zahtjev za izuzeće 10. listopada 2019. i da svojim dopisima od 9. i 13. ožujka 2020. nije podnijela novi zahtjev za izuzeće, nego je samo odgovorila na EUIPO-ov dopis od 30. siječnja 2020. Jedini zahtjev za izuzeće koji je tužiteljica podnijela bio je, dakle, onaj od 10. listopada 2019., a dokazi u potporu tom zahtjevu podneseni su kako u prilogu navedenom zahtjevu tako i u prilogu dopisima od 9. i 13. ožujka 2020.

55 Iz toga proizlazi da je, kao što to tužiteljica pravilno ističe, izvršni direktor pogrešno smatrao da je njezin zahtjev za izuzeće podnesen 9. ožujka 2020., s obzirom na to da je on podnesen 10. listopada 2019.

56 Na drugome mjestu, što se tiče EUIPO-ovih smjernica primjenjivih na tužiteljičin zahtjev, valja istaknuti sljedeće.

57 Kao prvo, treba istaknuti da su u trenutku podnošenja navedenog zahtjeva 10. listopada 2019. na snazi bile EUIPO-ove smjernice iz 2017., donesene 22. rujna 2017., koje su bile na snazi od 1. listopada 2017., datuma od kojeg se također primjenjuje Uredba 2017/1001, u skladu s njezinim člankom 212. drugim stavkom. Za razliku od toga, EUIPO-ove smjernice iz 2020. izvršni direktor donio je 12. prosinca 2019., a stupile su na snagu 1. veljače 2020. Te su smjernice stoga bile na snazi 20. rujna 2020., kada je izvršni direktor donio pobijanu odluku.

58 Kao drugo, valja istaknuti da se navodi iz EUIPO-ovih smjernica iz 2017. i onih iz 2020. o praksi izvršnog direktora u pogledu ocjene zahtjevâ za izuzeće od zahtjeva državljanstva na temelju članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe 2017/1001 znatno razlikuju.

59 S jedne strane, u dijelu A odjeljku 5. točki 2.3.4. EUIPO-ovih smjernica iz 2017., kad je riječ o izuzeću od zahtjeva državljanstva, samo se navodi da se to izuzeće može odobriti u „posebnim okolnostima”.

60 S druge strane, nasuprot tomu, u dijelu A odjeljku 5. točki 2.3.4. EUIPO-ovih smjernica iz 2020., nakon što je također navedeno da se to izuzeće može odobriti u „posebnim okolnostima” te da je riječ o „izuzetnim okolnostima”, u pogledu, konkretno, izuzeća od zahtjeva državljanstva navodi se:

„Ovaj zakonski uvjet da je podnositelj zahtjeva ‚visokokvalificirani stručnjak’ nije nužno dovoljan sam po sebi i za njega je potrebno, barem, da podnositelj zahtjeva dokaže (potkrepljujućim dokazima) sljedeće:

– da se njegovo stručno iskustvo posebno odnosi na pitanja povezana sa žigovima […],

– da je svoje iskustvo stekao izričito ‚u svojstvu zastupnika’ u pitanjima povezanima sa žigovima […],

– da se njegovo stručno iskustvo može pripisati određenom portfelju žigova […],

– da je svoje stručno iskustvo stekao na vlastitu odgovornost i na temelju vlastite ovlasti,

– da je svoje stručno iskustvo stekao u državi članici EGP-a u kojoj podnositelj zahtjeva trenutačno ima pravo zastupati […], u smislu odredbe članka 120. stavka 2. točke (c) [Uredbe 2017/1001),

– da njegovo stručno iskustvo premašuje zahtjev za minimalno trajanje od pet godina […] ako se pravo za zastupanjem temelji na iskustvu, a ne na kvalifikaciji.

Sljedeće okolnosti same po sebi ne dokazuju da je podnositelj zahtjeva ‚visokokvalificirani stručnjak’ za potrebe izuzeća od zahtjeva za državljanstvo EGP-a. Međutim, pod uvjetom da je udovoljeno prethodno navedenim zahtjevima, one se mogu razmatrati u sveukupnoj ocjeni svih relevantnih čimbenika:

– iskustvo u područjima prava povezanima s intelektualnim vlasništvom koja se ne odnose na pitanja žigova i dizajna […];

– službene kvalifikacije […];

– iskustvo stečeno pod nadzorom, uz pomoć drugih, kao dio tima itd.;

– publikacije, istraživanja ili članci u priznatim recenziranim časopisima ili specijaliziranim publikacijama, autorstvo knjiga, iskustvo u obrazovanju u području intelektualnog vlasništva.”

61 Drugim riječima, u EUIPO-ovim smjernicama iz 2020. navedeno je šest kumulativnih minimalnih zahtjeva u pogledu stručnog iskustva, čiju dokazanost provjerava izvršni direktor u okviru svoje ocjene, kao i četiri okolnosti koje izvršni direktor same po sebi ne smatra dovoljnima, ali koje se, ako su ispunjeni navedeni zahtjevi, mogu uzeti u obzir.

62 Tako se u EUIPO-ovim smjernicama iz 2020. navode elementi za ocjenu zahtjeva za izuzeće od uvjeta državljanstva koji se ne nalaze u EUIPO-ovim smjernicama iz 2017. te stoga predstavljaju novu i strožu praksu izvršnog direktora u odnosu na onu iznesenu u EUIPO-ovim smjernicama iz 2017. Što se tiče EUIPO-ova argumenta prema kojem EUIPO-ovim smjernicama iz 2020. nije izmijenjena praksa izvršnog direktora, koja je bila istovjetna onoj na temelju prijašnjih EUIPO-ovih smjernica iz 2017., dovoljno je istaknuti da takav argument ni na koji način nije potkrijepljen, kao što ni na koji način nije potkrijepljen argument prema kojem su svi zahtjevi podneseni na temelju Uredbe 2017/1001 ocjenjivani na isti način.

63 Stoga valja utvrditi da različiti navodi sadržani u EUIPO-ovim smjernicama iz 2017. i 2020. o praksi izvršnog direktora u vezi s ocjenom zahtjevâ za izuzeće od zahtjeva državljanstva mogu imati znatan utjecaj ne samo na ocjenu zahtjeva za izuzeće koju provodi izvršni direktor nego i na prethodnu odluku podnositelja zahtjeva o njegovu sadržaju odnosno na odluku o podnošenju navedenog zahtjeva. Naime, ne dovodeći u pitanje mogućnost podnositelja zahtjeva da dokaže kako ima status „visokokvalificiranog stručnjaka” na temelju elemenata različitih od onih navedenih u tim smjernicama, u skladu s točkom 51. ove presude, navedene naznake omogućuju podnositeljima zahtjeva da, prema potrebi, predvide na temelju kojih elemenata izvršni direktor može ocijeniti zahtjev za izuzeće. Međutim, u tom pogledu, dokazivanje da osoba ima status „visokokvalificiranog stručnjaka” s obzirom na „izuzetne okolnosti” koje podrazumijevaju ispunjenje šest kumulativnih minimalnih zahtjeva u pogledu stručnog iskustva u smislu EUIPO-ovih smjernica iz 2020. očito ima različit doseg od dokazivanja tog istog statusa samo s obzirom na relevantne „posebne okolnosti” u smislu EUIPO-ovih smjernica iz 2017.

64 Kao treće, izvršni direktor u pobijanoj je odluci, u njezinoj točki 14., premda formalno nije naveo primijenjene EUIPO-ove smjernice, izrijekom preuzeo zahtjeve i okolnosti iz EUIPO-ovih smjernica iz 2020. (navedene u točki 60. ove presude) te je u točki 15. te odluke naveo da tužiteljičin zahtjev i dokaze treba ispitati s obzirom na ta razmatranja. Stoga je u točki 20. pobijane odluke izvršni direktor naveo da se tužiteljici ne može odobriti izuzeće u smislu objašnjenja sadržanih u navedenoj točki 14. Osim toga, u točki 23. pobijane odluke izvršni direktor podsjetio je na to da su u njezinoj točki 14. utvrđeni zahtjevi i okolnosti za dobivanje izuzeća te je naveo da nove EUIPO-ove smjernice iz 2020. nisu promijenile praksu koja se primjenjivala dok su bile na snazi EUIPO-ove smjernice iz 2017., s obzirom na to da je jedina razlika bila u tome što su u novim smjernicama navedene dodatne pojedinosti za bolje usmjeravanje kako podnositeljâ zahtjeva tako i EUIPO-a.

65 Stoga iz pobijane odluke proizlazi da je izvršni direktor tužiteljičin zahtjev za izuzeće ispitao s obzirom na navode sadržane u EUIPO-ovim smjernicama iz 2020.

66 Međutim, na temelju sudske prakse navedene u točkama 44. i 46. ove presude, prilikom ocjene zahtjeva za izuzeće moraju se primijeniti pravila postupanja koja su bila na snazi u vrijeme nastanka činjenica o kojima je riječ, odnosno na dan podnošenja zahtjeva za izuzeće, a ne ona koja su bila na snazi na dan donošenja pobijane odluke. U ovom slučaju na dan podnošenja navedenog zahtjeva EUIPO-ove smjernice iz 2020. nisu bile na snazi niti su još bile donesene te su na taj dan na snazi bile smjernice iz 2017. Uostalom, ni na koji način nije dokazano da novim EUIPO-ovim smjernicama iz 2020. nije izmijenjena praksa izvršnog direktora koja se primjenjivala dok su bile na snazi EUIPO-ove smjernice iz 2017.

67 Iz toga slijedi, s obzirom na elemente ispitane u točkama 57. do 66. ove presude, da je izvršni direktor povrijedio načelo pravne sigurnosti time što je tužiteljičin zahtjev za izuzeće ocijenio s obzirom na pravila postupanja iz EUIPO-ovih smjernica iz 2020., koje nisu bile na snazi na dan

podnošenja navedenog zahtjeva, tako da tužiteljica nije mogla predvidjeti da će se njezin zahtjev ocijeniti s obzirom na ta pravila, nova i stroža u odnosu na ona sadržana u EUIPO-ovim smjernicama iz 2017.

68 Stoga, s obzirom na to da je izvršni direktor povrijedio načelo pravne sigurnosti time što je tužiteljičin zahtjev za izuzeće podnesen na temelju članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe 2017/1001 ocijenio s obzirom na pravila postupanja koja nisu bila na snazi na dan podnošenja tog zahtjeva, valja prihvatiti prvi tužbeni razlog i na temelju toga poništiti pobijanu odluku.

69 Ipak, Opći sud smatra svrsishodnim ispitati i četvrti tužbeni razlog.

Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi prava na saslušanje

70 Tužiteljica, oslanjajući se na članke 94. i 97. Uredbe 2017/1001, tvrdi da je u prilogu svojem zahtjevu za izuzeće od 10. listopada 2019. podnijela dokaze kako bi dokazala da je bila visokokvalificirani stručnjak te da je EUIPO u svojem odgovoru od 30. siječnja 2020. naveo da joj se izuzeće ne odobrava samo zato što je obavljala svoju djelatnost u državi članici (Njemačka) različitoj od one u kojoj je bila ovlaštena (Irska). Stoga je u svojim odgovorima od 9. i 13. ožujka 2020. odgovorila samo na prigovor koji se odnosi na „mjesto" njezine djelatnosti. Tužiteljica dodaje da je na dopis od 30. siječnja 2020. odgovorila na vlastitu inicijativu. U navedenom dopisu EUIPO je istaknuo nedopuštenost zahtjeva koja se temelji samo na prigovoru koji se odnosi na mjesto djelatnosti te nije istaknut nijedan drugi prigovor ili pitanje, uključujući dokaz da je tužiteljica bila visokokvalificirani stručnjak. Tužiteljica napominje da je u svojem odgovoru od 9. i 13. ožujka 2020. samo odgovorila na ono što se činilo problemom dopuštenosti njezina zahtjeva, ali da bi, da je bila pozvana dostaviti više pojedinosti o svojim kvalifikacijama, to učinila.

71 EUIPO odgovara da je tužiteljica mogla podnijeti očitovanja i dokaze koji su uzeti u obzir. Osim toga, budući da je pobijana odluka donesena na temelju njezina zahtjeva i dokaza koje je podnijela, tužiteljica ne može tvrditi da nije bila saslušana prije donošenja odluke koju je sama zahtijevala. EUIPO dodaje da je teško razumjeti što je tužiteljicu spriječilo da podnese sve dokaze kojima je raspolagala kako bi dokazala da je bila visokokvalificirani stručnjak.

– *Uvodne napomene o primjenjivim pravnim načelima*

72 Najprije valja istaknuti da članak 97. Uredbe 2017/1001, na koji se poziva tužiteljica, uopće nije relevantan u pogledu njezina prava na saslušanje jer se njime uređuje ovlast EUIPO-ovih tijela da poduzimaju mjere izvođenja dokaza.

73 S druge strane, na temelju članka 94. stavka 1. druge rečenice Uredbe 2017/1001, EUIPO-ove odluke mogu se temeljiti samo na razlozima ili dokazima o kojima su dotične stranke imale priliku iznijeti svoje očitovanje.

74 Ta odredba predstavlja posebnu primjenu općeg načela zaštite prava obrane, zajamčenog, uostalom, u članku 41. stavku 2. točki (a) Povelje Europske unije o temeljnim pravima, prema kojem osobama na čije interese utječu odluke javnih tijela mora biti omogućeno da učinkovito izraze svoje stajalište (presuda od 21. travnja 2021., Hasbro/EUIPO – Kreativni Događaji (MONOPOLY), T-663/19, EU:T:2021:211, t. 119.).

75 Pravo na saslušanje, predviđeno u članku 94. Uredbe br. 2017/1001, obuhvaća sve činjenične i pravne elemente koji predstavljaju temelj akta kojim se donosi odluka, ali ne i konačan stav koji uprava namjerava zauzeti (presuda od 21. travnja 2021., MONOPOLY, T-663/19, EU:T:2021:211, t. 120.).

76 Navedeno pravo daje svakoj osobi mogućnost da na smislen i učinkovit način iznese svoje stajalište u upravnom postupku, prije donošenja bilo koje odluke koja bi mogla nepovoljno utjecati na njezine interese (presuda od 4. travnja 2019., OZ/EIB, C-558/17 P, EU:C:2019:289, t. 53.).

77 Poštovanje tog prava nalaže se neovisno o prirodi upravnog postupka koji je doveo do donošenja pojedinačne mjere, čak i ako primjenjivi propis to ne predviđa. To je osobito slučaj kada uprava namjerava donijeti odluku kao odgovor na zahtjev koji je podnijela osoba na vlastitu inicijativu (presuda od 23. rujna 2020., UE/Komisija, T-338/19, EU:T:2020:430, t. 48. i 50.).

78 U skladu sa sudskom praksom, povreda prava na saslušanje uključuje poništenje odluke donesene nakon upravnog postupka u pitanju samo ako bi, da ta nepravilnost nije postojala, taj postupak mogao imati drukčiji ishod. U tom pogledu, od tužitelja koji se poziva na povredu svojeg prava na saslušanje ne može se zahtijevati da dokaže da bi predmetni akt imao drukčiji sadržaj, nego samo da takva mogućnost nije u potpunosti isključena (presude od 18. lipnja 2020., Komisija/RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, t. 105. i 106. i od 12. srpnja 2023., IFIC Holding/Komisija, T-8/21, EU:T:2023:387, t. 123. i 124.).

79 Osim toga, ocjenu tog pitanja treba provesti s obzirom na posebne činjenične i pravne okolnosti svakog slučaja (presude od 18. lipnja 2020., Komisija/RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, t. 107. i od 12. srpnja 2023., IFIC Holding/Komisija, T-8/21, EU:T:2023:387, t. 125.).

– *Pregled kontekstualnih elemenata*

80 U zahtjevu od 10. listopada 2019. tužiteljica je zatražila izuzeće od zahtjeva državljanstva navodeći da je visokokvalificirani stručnjak. Kao što to proizlazi iz polja označenih pod (d), (g) i (h) odjeljka 2. obrasca zahtjeva, tužiteljica se temeljila na svojem „iskustvu stečenom pod nadzorom, uz pomoć drugih, kao dio tima itd.”, na svojim „formalnim kvalifikacijama” i na svojim „publikacijama, istraživanjima ili člancima u priznatim recenziranim specijaliziranim časopisima ili publikacijama, [svojem] autorstvu knjiga, [svojem] iskustvu u poučavanju u području intelektualnog vlasništva itd.”.

81 Tužiteljica je u tom smislu zahtjevu za izuzeće priložila tri dokaza: izvadak iz svojeg ugovora o radu, sveučilišnu diplomu i ulomak iz trećeg izdanja knjige u području intelektualnog vlasništva, objavljenog 2015.

82 U dopisu od 30. siječnja 2020. EUIPO je najprije naveo da tužiteljica mora dokazati svoje stručno iskustvo u svojoj državi članici ovlaštenja, odnosno u Irskoj; nadalje, naveo je da, osim potvrde koju je izdao irski ured za intelektualno vlasništvo, a u kojoj se navodi da se nalazi u registru zastupnika u području žigova, tužiteljica nije podnijela dodatni dokaz kako bi dokazala da je visokokvalificirana u Irskoj, s obzirom na to da su se drugi dokazi odnosili na Njemačku i Nizozemsku (imena triju zemalja napisana su podebljanim slovima); naposljetku, naveo je da je zahtjev za izuzeće stoga nedopušten jer ne sadržava dokaze koji se zahtijevaju. Osim toga, u

dopisu je navedeno da tužiteljica u svakom trenutku može podnijeti novi zahtjev te je za informaciju naveden ulomak iz teksta budućih EUIPO-ovih smjernica iz 2020. (uključujući dio naveden u točki 60. ove presude).

83 U svojim dopisima od 9. i 13. ožujka 2020. tužiteljica je tvrdila da se EUIPO-ovim smjernicama iz 2017. ne zahtijeva da je stručno iskustvo stečeno u državi članici ovlaštenja, da se nove EUIPO-ove smjernice iz 2020. nisu trebale primijeniti na njezinu situaciju, da se ne slaže sa zahtjevom iz potonjih smjernica da ima stručno iskustvo u državi članici ovlaštenja te da je radila na pitanjima u području žigova koja su povezana s Irskom, uz ona koja se odnose na pravo Unije.

84 Tužiteljica je u tom smislu svojim dopisima od 9. i 13. ožujka 2020. priložila tri dokaza: snimku zaslona irskog registra zastupnika u području žigova i potvrdu o svojem upisu u taj registar, dopis svojeg bivšeg poslodavca i dopis njemačke akademske ustanove o svojoj djelatnosti poučavanja.

85 U pobijanoj odluci, nakon što je ispitao dokaze koje je tužiteljica podnijela (točke 17. do 19.), izvršni direktor najprije je naveo da, općenito, iako se na temelju tih elemenata može smatrati da je tužiteljica kvalificirani stručnjak, na temelju njih se ne može zaključiti da je ona „visoko” kvalificirana (točka 20.). Nadalje, izvršni direktor je naveo da tužiteljica nije dokazala znatno stručno iskustvo u Irskoj te da se, u svakom slučaju, na temelju podnesenih dokaza ne može utvrditi da je bila visokokvalificirana u Njemačkoj ili Nizozemskoj (točka 21.). Naposljetku, izvršni direktor je istaknuo da, premda dokazi pokazuju da je tužiteljica bila ovlaštena djelovati pred irskim uredom za intelektualno vlasništvo u području žigova, njima se ne dokazuje da je tužiteljica ostvarila više od tog minimalnog zahtjeva i stoga se na temelju njih ne može smatrati da je bila visokokvalificirani stručnjak u Irskoj ili u bilo kojoj drugoj državi (točka 22.).

– *Postojanje postupovne nepravilnosti*

86 Kao prvo, u dijelu u kojem se pobijanom odlukom odbija zahtjev za izuzeće od zahtjeva državljanstva koji je tužiteljica podnijela radi svojeg upisivanja na popis ovlaštenih zastupnika, valja utvrditi da je ta odluka pojedinačni akt koji nepovoljno utječe na tužiteljičine interese. Slijedom toga, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točkama 76. i 77. ove presude, izvršni direktor bio je dužan saslušati tužiteljicu prije donošenja pobijane odluke. Stoga valja odbiti EUIPO-ove argumente kojima se nastoji uputiti na to da izvršni direktor nije imao takvu obvezu jer je pobijana odluka donesena kao odgovor na tužiteljičin zahtjev (vidjeti u tom smislu presudu od 23. rujna 2020., UE/Komisija, T-338/19, EU:T:2020:430, t. 50.).

87 Kao drugo, valja utvrditi da je EUIPO tužiteljici, nakon njezina zahtjeva za izuzeće, uputio dopis od 30. siječnja 2020., na koji je tužiteljica odgovorila dopisima od 9. i 13. ožujka 2020. Međutim, to ne znači nužno da je tužiteljici omogućeno da „na smislen i učinkovit način” iznese svoje stajalište, kao što se to zahtijeva sudskom praksom navedenom u točki 76. ove presude.

88 Naime, kao prvo, kao što to proizlazi iz dokumenata podnesenih Općem sudu, EUIPO-ov dopis od 30. siječnja 2020. tužiteljici nije pružio nikakvu naznaku o samoj naravi tog dopisa kao ni o odvijanju postupka ispitivanja njezina zahtjeva za izuzeće niti se tužiteljicu pozvalo da podnese svoja eventualna očitovanja o EUIPO-ovim prigovorima. Uostalom, nesporno je da je tužiteljica na taj dopis odgovorila na vlastitu inicijativu svojim dopisima od 9. i 13. ožujka 2020.

89 Kao drugo, kao što to proizlazi iz točke 82. ove presude i dokumenata podnesenih Općem sudu, u dopisu od 30. siječnja 2020. zaključeno je da je tužiteljičin zahtjev za izuzeće „nedopušten” zbog nepostojanja dokaza podnesenih u njegovu potporu. Konkretno, u tom je dopisu pojašnjeno da je

tužiteljica trebala steći stručno iskustvo u državi članici ovlaštenja, u ovom slučaju Irskoj, i da, osim potvrde koju je izdao irski ured za intelektualno vlasništvo, nije podnesen nijedan drugi dokaz kako bi se dokazalo da je ona visokokvalificirani stručnjak „u Irskoj” jer su se drugi podneseni dokazi odnosili na Njemačku i Nizozemsku. Osim toga, imena tih triju zemalja u navedenom su dopisu bila napisana podebljanim slovima, što je pridonijelo isticanju središnje uloge za EUIPO države na koju se odnosi tužiteljičin dokaz.

90 Tužiteljica je u svojim dopisima od 9. i 13. ožujka 2020. tako odgovorila na EUIPO-ov prigovor osporavajući relevantnost zahtjeva koji se odnosi na nužnost iskustva u državi članici ovlaštenja i podnoseći dokaze o svojim aktivnostima povezanima s Irskom.

91 Međutim, pobijana odluka više se ne odnosi ni na kakvu „nedopuštenost” zahtjeva, nego se njome tužiteljici meritorno odbija odobriti zatraženo izuzeće, temeljeći se ne samo na nepostojanju dokaza povezanih s Irskom u točki 21. nego i, u točkama 20. i 22., na nepostojanju dokaza na temelju kojih bi se moglo smatrati da je tužiteljica bila „visoko” kvalificirana jer je izvršni direktor priznao da je tužiteljica bila kvalificirani stručnjak. Naime, kao što to proizlazi iz točaka 20. do 22. pobijane odluke, prigovor vezan uz mjesto stručnog iskustva sada se temelji samo na dijelu rasuđivanja izvršnog direktora iz pobijane odluke koje se također i ponajprije temelji na općenito preniskoj razini podnesenih dokaza, na temelju kojih se, prema mišljenju izvršnog direktora, ne može smatrati da je tužiteljica, iako je kvalificirana, „visoko” kvalificirana.

92 Stoga valja utvrditi – uzimajući u obzir razliku između prigovora istaknutih u dopisu od 30. siječnja 2020. i prigovorâ izvršnog direktora u pobijanoj odluci – da izvršni direktor tijekom upravnog postupka koji je doveo do donošenja te odluke nije tužiteljici omogućio da smisleno i učinkovito zauzme stajalište o općenito preniskoj razini podnesenih dokaznih elemenata i, prema potrebi, da objasni zašto ti elementi dokazuju da je ne samo kvalificirana nego i visokokvalificirana. Naprotiv, umjesto da joj se omogući da na smislen i učinkovit način zauzme stajalište u tom pogledu, dopis od 30. siječnja 2020. naveo je tužiteljicu da se usredotoči samo na jedan aspekt, odnosno zemlju stručnog iskustva, koji je u pobijanoj odluci imao ograničen doseg.

93 Iz prethodno navedenog proizlazi da izvršni direktor nije uredno saslušao tužiteljicu tijekom upravnog postupka koji je doveo do donošenja pobijane odluke te je, posljedično, povrijedio njezino pravo na saslušanje.

– *Posljedice postupovne nepravilnosti*

94 Što se tiče posljedica koje valja izvesti iz utvrđenja u točki 93. ove presude, u skladu sa sudskom praksom navedenom u njezinim točkama 78. i 79., valja utvrditi je li tužiteljica, uzimajući u obzir posebne činjenične i pravne okolnosti ovog predmeta, u dovoljnoj mjeri dokazala da, u slučaju da nije bilo navedene postupovne nepravilnosti, mogućnost da je pobijana odluka mogla imati drukčiji sadržaj nije u potpunosti isključena.

95 U tom pogledu valja istaknuti da se u podnescima podnesenima Općem sudu tužiteljica u više navrata pozivala na dokaze koje je mogla podnijeti izvršnom direktoru, da je bila saslušana tijekom upravnog postupka koji je doveo do donošenja pobijane odluke. Osim toga, zbog toga što te dokaze nije mogla podnijeti izvršnom direktoru, tužiteljica ih je podnijela Općem sudu kao prilog tužbi, replici i očitovanjima nakon vraćanja predmeta na ponovno odlučivanje.

96 Uvodno valja ispitati dopuštenost dokaza koje je tužiteljica podnijela Općem sudu, a koju EUIPO osporava. Naime, on ističe da su dokazi koje je tužiteljica podnijela u prilozima A.11, A.15, A.18 do A.22 i A.24. do A.28 tužbi, u prilozima C.1 do C.5 replici i u prilozima E.1 do E.3 očitovanjima nakon vraćanja predmeta na ponovno odlučivanje nedopušteni jer su prvi put podneseni pred Općim sudom. Nasuprot tomu, tužiteljica uzvraća da su navedeni dokazi dopušteni jer ona nije imala priliku biti saslušana, a tek ih je pred Općim sudom prvi put imala mogućnost podnijeti.

97 Međutim, s obzirom na to da je cilj navedenih priloga pružiti naznaku o dokazima koje je tužiteljica mogla podnijeti izvršnom direktoru, da je bila saslušana, EUIPO-ov prigovor treba odbiti. Naime, cilj navedenih priloga nije da Opći sud, zamjenjujući izvršnog direktora, ponovno ocijeni tužiteljičin zahtjev na temelju dokaza koje izvršni direktor nije imao na raspolaganju, nego se njima samo nastoji poduprijeti tužiteljičin tužbeni razlog koji se temelji na povredi njezina prava na saslušanje.

98 Stoga u tom pogledu dokaze navedene u točki 96. ove presude, čiju dopuštenost EUIPO osporava, treba smatrati dopuštenima. Osim toga, isto vrijedi za priloge A.17 i A.29 tužbi, koji nisu obuhvaćeni EUIPO-ovim prigovorom.

99 Stoga valja ispitati može li se na osnovi tužiteljičinih argumenata koji se temelje na navedenim dokazima dokazati da nije u potpunosti isključeno da je postupak, da je bila saslušana, mogao imati drukčiji ishod.

100 U tom pogledu najprije valja istaknuti da se na prvi pogled čini kako mnogi od tih dokaza nisu relevantni u okviru takvog ispitivanja jer se čini da je riječ o dokazima koji se odnose na tužiteljičine djelatnosti nakon pobijane odluke (prilozi C.1 do C.3 i C.5 replici i prilozi E.1 do E.3 očitovanjima nakon vraćanja predmeta na ponovno odlučivanje), o dokazima koji se ne odnose izravno na tužiteljicu (prilozi A.18, A.22 i A.24 tužbi i prilog C.4 replici) ili o dokazima koji se ne odnose na pravo žiga (prilozi A.25 i A.29 tužbi).

101 S druge strane, ne može se u potpunosti isključiti da su drugi dokazi na koje se poziva u prilozima A.11, A.15, A.17, A.19 do A.21 i A.26 do A.28 tužbi tužiteljici mogli omogućiti, da je bila saslušana tijekom upravnog postupka koji je doveo do donošenja pobijane odluke, da podnese više elemenata u vezi s kvalifikacijama iz točke 80. ove presude, koje, prema njezinu mišljenju, proizlaze iz rada obavljenog kod njezina bivšeg poslodavca, njezina studija i njezinih istraživačkih aktivnosti, publikacija i poučavanja.

102 Naime, iako je točno da su neki od navedenih dokaza dopisi sastavljeni nakon donošenja pobijane odluke (prilozi A.15, A.20 i A.21) i nedatirani životopis (prilog A.11), oni se na prvi pogled odnose na tužiteljičine aktivnosti koje su prethodile donošenju pobijane odluke i, slijedom toga, ne može se isključiti da je tužiteljica, da je bila saslušana u postupku koji je doveo do donošenja te odluke, također mogla podnijeti takve dokaze izvršnom direktoru tako da ih je ranije pribavila.

103 Stoga valja istaknuti da se na temelju argumenata i dokaza iznesenih pred Općim sudom može zaključiti da se, da je tužiteljica bila saslušana tijekom upravnog postupka koji je doveo do donošenja pobijane odluke, ne može u potpunosti isključiti mogućnost da je ishod tog postupka mogao biti drukčiji, osobito kad je riječ o ocjeni razine njezine stručne kvalifikacije, pri čemu valja podsjetiti na to da nije na Općem sudu, nego samo na izvršnom direktoru, da provede takvu ocjenu.

104 Stoga valja prihvatiti četvrti tužbeni razlog i također na tom temelju poništiti pobijanu odluku a da pritom nije potrebno ispitati treći i peti tužbeni razlog.

Troškovi

105 U skladu s člankom 219. Poslovnika Općeg suda, u svojim odlukama donesenima nakon ukidanja i vraćanja na ponovno odlučivanje Opći sud odlučuje o troškovima, s jedne strane, postupaka pred njim i, s druge strane, žalbenog postupka pred Sudom.

106 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

107 Budući da EUIPO u bitnome nije uspio u postupku, valja mu naložiti snošenje vlastitih troškova kao i tužiteljičinih troškova u postupcima pred Općim sudom i žalbenim postupkom pred Sudom, u skladu s tužiteljičinim zahtjevom.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (drugo prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Poništava se odluka br. ER 93419-2020 izvršnog direktora Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) od 30. rujna 2020. o zahtjevu za izuzeće koji je podnijela Nigar Karimova na temelju članka 120. stavka 4. točke (b) Uredbe (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije.**

2. **U preostalom dijelu tužba se odbija.**

3. **EUIPO-u se nalaže snošenje troškova pred Općim sudom i pred Sudom.**

Marcoulli Tomljenović Norkus

Valasidis Spangsberg Grønfeldt

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 25. rujna 2024.

Potpisi